

З.В. Герасимчук, д-р екон. наук, проф., Н.І. Корецька,
Луцький національний технічний університет

ПРОБЛЕМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Більшість фахівців вважають, що посилюючим чинником істотних економічних проблем є саме недосконалість територіальної організації банківської системи країни (ТОБС). Важливість дослідження ТОБС спирається на кілька головних аргументів:

1. Науковці неодноразово висловлювали думку щодо *непропорційності регіональної структури банківської системи України*. Це проявляється у тому, що в 9-ти областях України відсутні самостійні банки – юридичні особи. Збереження диспропорцій економічного розвитку призвело до розміщення банків у регіонах – “центрах (полюсах) росту”. Все це може викликати негативні явища у регіональному розвитку та спричинити депресивність регіонів.

2. *Непропорційність концентрації регіональної банківської мережі* проявляється у тому, що і тут центром розміщення є Київська область та м. Київ, де знаходиться 82,5 % усіх банків. Значна частина припадає і на Дніпропетровську, Одеську, Харківську, Донецьку та Львівську області.

3. Розгалужена банківська мережа в регіонах пов’язана не з реалізацією засад регіональної політики, а з *надмірним відтоком ресурсів з регіонів в регіон*, де розташований головний офіс банку. Відсутність регіональних банків призводить до економічної залежності області та вимивання коштів з регіонів із низьким рівнем розвитку фінансової інфраструктури та інвестиційної привабливості у регіони, які більш розвинуті та інвестиційно привабливі. Одні регіони стають донорами, з яких через банки вилучаються фінансові ресурси до інших регіонів, а інші – отримувачами. А це процес негативний.

4. *Нерівномірність розподілу банків по регіонах пропорційно чисельності та щільності населення або обсягу ВВП* – ще один аргумент проблемності. Так, в густонаселених районах у зв’язку з великим чергами жителям доводиться оплачувати, наприклад, житлово-комунальні послуги на пошті. А збільшення обсягу ВВП впливає на розширення депозитної бази, обсяг грошових переказів та попит на кредити. Отже, чим густіше населений регіон, тим гострішою є потреба в банках, чим більший обсяг ВВП, тим вищий попит на банківські послуги.

5. *Непропорційність наближення банків до всіх населених пунктів*. Функціонування в багатьох населених пунктах лише декількох малопотужних банків вкрай ускладнює створення конкурентного ринку відповідних послуг, оскільки клієнти вимушені вибирати банк зовсім не за критерієм “ціна – якість” його послуг, а за місцем його розташування.

6. *Прихід іноземного капіталу в банківську систему України* – найбільшачіше питання. Одні вчені вважають, що прихід іноземного капіталу на національний банківський ринок дасть поштовх довгоочікуваному реформуванню банківського сектора України, інші запевняють, що більшість українських банків не готові витримати конкуренцію із сильнішими транснаціональними банками, оскільки, крім дешевих кредитів, останні спроможні запропонувати своїм клієнтам більш дешеве обслуговування, що створить тиск на вітчизняні кредитні установи та загострить міжбанківську конкуренцію.

7. Вагома проблема – *відсутність законодавства, яке б регулювало ТОБС.*

Отже, недосконалість банківської системи України спричинена значною кількістю невирішених проблем, в першу чергу на регіональному рівні. Тому насамперед слід дати оцінку територіальній організації банківської системи України, спираючись на такі ознаки: пропорційність регіональної структури банківської системи; пропорційна концентрація банківської мережі; рівномірність розподілу ресурсів банків; розподіл банків пропорційно чисельності, густоті населення та обсягу ВВП; пропорційність наближення банків до всіх населених пунктів та рівномірність надання банківських послуг; активність розвитку банківської діяльності; наявність належного банківського законодавства; присутність іноземного капіталу у банківській системі.

Така оцінка дозволить запропонувати можливі шляхи вирішення даних проблем для побудови ефективної вітчизняної банківської системи, яка б відповідала світовим стандартам.

Герасимчук, З.В. Проблеми територіальної організації банківської системи України [Текст] / З.В. Герасимчук, Н.І. Корецька // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (30-31 жовтня 2008 р.): у 2-х т. – Суми: УАБС НБУ, 2008. – Т. 1. – С. 111-113.